

Redengevende omschrijving – Krimpen aan de Lek: Dorpsstraat 72

Monumentnummer: 23/16

Herkomst foto's [redacted] (historische afbeelding 1951)

FEITELIJKE GEGEVENS

Adres	Dorpsstraat 72, 2931 AG Krimpen aan de Lek
Kadastraal nummer	Krimpen aan de Lek A 5636
Naam object	N.v.t.
Complexonderdelen	Woonhuis met hekwerk
Oorspronkelijke functie	Woonhuis
Opdrachtgever	Niet bekend
Architect/aannemer	Niet bekend
Datering / Bouwjaar	ca. 1880

Dorpsbebouwing

De dorpsbebouwing bestond van oorsprong uit woonhuizen voor notabelen, zoals burgemeesters, directeuren en handelaren en woonhuizen voor arbeiders, winkeliers en ambachtslieden. Naarmate de 19e eeuw verstreek kwam er steeds meer ruimte voor gewone burgermanswoningen. De eigenaren hadden geen winkel meer aan huis, maar werkten in een kantoor (bij een fabriek, notaris, e.d.) of rentenierden. De rijke uitwerking van de woning doet vermoeden dat de onderhavige woning een notabelenhuis betreft. De woning is daarmee een uiting van de sociaal-economische ontwikkeling van Krimpen aan de Lek in het bijzonder en de Krimpenerwaard in het algemeen.

Ruimtelijke opbouw Krimpen aan de Lek

De Lek vormde de basis voor de ontginning waarlangs waarschijnlijk al in de 11e eeuw een dorpslint kon ontstaan. Het huidige tracé Molendijk – Middelland - Dorpsstraat – Rijdsdijk volgt de kronkelende loop van de dijk. De bebouwing was in eerste instantie vooral aan de binnenzijde van de dijk gelegen. Uitzondering daarop werd gevormd door de 15e-eeuwse kerk, die altijd buitendijks heeft gelegen en zelfs een buitendijkse voorganger had. Aan het einde van de 19e eeuw was er nog steeds sprake van lintbebouwing, met een verdichting aan weerszijden van de dijk ten westen van de kerk, wat ook een grotere bebouwingsdiversiteit met zich meebracht. Aan de buitendijkse zijde van de dijk ontwikkelde zich de scheepsbouw met diepe insteekhavens. Pas in de eerste helft van de 20e eeuw ontwikkelde de kern zich ook in noordelijke richting. Langs deze nieuwe stegen werden arbeiderswoningen gebouwd. Pas na de WOII nam de groei toe door verdere uitbreidingen en de ontwikkeling van woonwijken. De Hoofdstraat werd aangelegd als een belangrijke naoorlogse noord-zuidverbinding.

Van oorsprong kwam in het gebied agrarische bedrijvigheid (veeteelt en hennepeteelt) voor, zowel in de dorpskern als langs de dijklinten buiten de dorpskern. De kern ontwikkelde zich steeds meer tot een bedrijvige dorpskern, waarin drie industriële molens waren te vinden en tot aan het begin van de 20e eeuw de rivier- en zeevisserij en walvisvaart van belang waren. Vanaf het midden van de 19e eeuw tot aan de jaren 70 van de 20e eeuw waren ook de scheepswerven bepalend voor Krimpen aan de Lek.

Ruimtelijke opbouw perceel

De woning is onderdeel van de noordelijke gevelwand van de Dorpsstraat, die op de dijk is gelegen. De bebouwing is overwegend vrijstaand gelegen en haaks op of onder aan de dijk gebouwd. Het visuele beeld wordt gekenmerkt door tijdsgebonden architectuur vanaf het midden van de 19e eeuw. De woning draagt daardoor bij aan de afleesbaarheid van de ruimtelijke ontwikkeling van deze Dorpsstraat. De woning ligt onder aan de dijk en de voortuin die overwegend tegen de dijk aan ligt, is te bereiken via een laat 19e-eeuws / vroeg 20e -eeuws gietijzeren hekwerk. Het samenstel van de woning met het hekwerk is een essentieel ruimtelijk onderdeel van de gevelwand met perceelsgewijs ontwikkelde bebouwing.

Het pand aan de Dorpsstraat 72 is architectuurhistorisch waardevol als voorbeeld van een notabelenwoning uit het laatste kwart van de 19e eeuw, met een voortuin als een van de typische kenmerken. Het pand is tevens waardevol vanwege de architectonische vormgeving met tijdsgebonden kenmerken van de eclectische bouwstijl, zoals geprofileerde venster- en deuromlijstingen en zeer fraai gesneden windveren en makelaar. Bovendien heeft het pand een rijke nog oorspronkelijke detaillering met persiennes, een dubbele toegangsdeur met gietijzeren traliwerk en diverse T-vensters en zelfs een eind-19e eeuws ijzeren hek.

Woning

Het pand aan de Dorpsstraat 72 betreft een vrijstaand pand met een rechthoekige plattegrond. Het voorste en grootste volume bestaat uit één bouwlaag met zolder onder zadeldak. Daarachter is een lagere eenlaagse uitbouw met eigen zadeldak gebouwd. Onder het hoofdvolume is een kelder aanwezig, wat te zien is aan de kelderopening in de linker zijgevel (westgevel).

Het pand is gemetseld in bakstenen. Oorspronkelijk bestond de voorgevel uit schoon metselwerk, wat te zien is aan een historische foto. Later is de voorgevel wit geschilderd, maar de onderliggende baksteenstructuur is nog altijd zichtbaar. Bij de zijgevel ligt dit anders: deze is voorzien van pleisterwerk met een blokmotief, om de aanwezigheid van natuursteen blokken te suggereren.

De voorgevel bestaat op de begane grond uit drie traveeën, waarbij in de derde travee de toegangsdeur is aangebracht. De voordeur is nog oorspronkelijk en bestaat uit een dubbele deur met decoratief uitgevoerd gietijzeren traliwerk en panelen. Links van de deur bevinden zich twee T-ruits vensters. Op de zolder bevinden zich twee kleinere T-vensters. De vensters zijn oorspronkelijk en hebben op de begane grond ook nog de oorspronkelijke louveres of persiennes (luiken bestaande uit open, houten latwerk). Deze persiennes waren oorspronkelijk geschilderd in een lichte kleur; tegenwoordig in donkerblauw. Ook in de linker zijgevel zijn in ieder geval nog oorspronkelijke T-vensters aanwezig.

De vensters en deur worden ontlast met licht getoogde strekken, waaromheen geprofileerde omlijstingen zijn aangebracht. De voorgevel is tevens verfraaid met uitzonderlijk decoratief uitgezaagde windveren en makelaar (ajourwerk). Oorspronkelijk waren deze geschilderd in een lichte kleur; tegenwoordig in donkerblauw.

Hek

Een smeedijzeren eind 19e-eeuws hek sluit de voortuin van de Dorpsstraat af. Het is vormgegeven met diverse boogjes en pijlpunten, en op de gietijzeren hekpijlers en de tongnaald van de hekvleugels met dennenappels. Oorspronkelijk waren de pijlpunten, pijlers en dennenappels geschilderd in een lichte kleur; tegenwoordig is het hele hek

donkerblauw geschilderd op de dennenappels na, die goud geschilderd zijn.

WAARDENSTELLING

De woning aan de Dorpsstraat 72 te Krimpen aan de Lek is van:

Cultuurhistorische waarde:

- Als uiting van de sociaal-economische ontwikkeling van de kern Krimpen aan de Lek in het bijzonder en de Krimpenerwaard in het algemeen.

Stedenbouwkundige / landschappelijke waarde:

- Vanwege de rol van de woning in de afleesbaarheid van de ruimtelijke ontwikkeling van de kern Krimpen aan de Lek.
- Als essentieel ruimtelijk onderdeel van de perceelsgewijs ontwikkelde gevelwand.

Architectuurhistorische waarde:

- Als voorbeeld van een notabelenwoning uit het laatste kwart van de 19e eeuw, met een kenmerkende voortuin
- Vanwege de architectonische vormgeving met tijdsgebonden kenmerken van de eclectische bouwstijl, zoals geprofileerde venster- en deuromlijstingen en zeer fraai gesneden windveren en makelaar.
- Vanwege de rijke oorspronkelijke detaillering met persiennes, een dubbele toegangsdeur met gietijzeren traliewerk en diverse T-vensters en eind 19e-eeuws ijzeren hek.

Waarde vanwege de Gaafheid:

- Van de bouwmassa's van het pand.
- Van de architectonische vormgeving en detaillering.
- Van het hek.

Zeldzaamheidswaarde:

- Als voor de gemeente Krimpenerwaard en de kern Krimpen aan de Lek relatief zeldzaam voorbeeld van een notabelenhuis uit de laatste kwart van de 19e eeuw met tijdsgebonden erfafscheiding.

IDENTITEIT KRIMPENERWAARD

De woning aan de Dorpsstraat 72 draagt bij aan de ruimtelijke identiteit van de gemeente Krimpenerwaard vanwege:

1. De voor de binnen de dorpskern kenmerkende massa opbouw één bouwlaag onder een haaks op de dijk geplaatst zadeldak.
2. De esthetische kwaliteit van het ontwerp.

BESCHERMING

De volgende onderdelen vallen onder de bescherming:
Exterieur, bouwkundige structuur en waardevolle interieuronderdelen (met uitzondering van recent(e) sanitair, keuken(s) en badkamer(s)).

BRONNEN

- Boon, L. (1984), *Krimpen door de eeuwen heen*, Krimpen aan de Lek

- Enderink, S. (2016), *Het Krimpenerwaardboek*, Zwolle
- Groningen, C.L. van (1996), *De Krimpenerwaard*, Zwolle
- Hofkens, M., Ingen, M. Van, e.a. (1991), *Jongere bouwkunst en stedenbouw 1800 – 1945*. Monumenten inventarisatieproject
- Hoven, F. Van den (2002), *Op ontdekkingstocht door Krimpenerwaard en Lopikerwaard. Topografisch, cultuurhistorisch en recreatief handboek voor streekbewoners en toeristen*.
- Knoester, J.J. (2002), *Kernachtig Krimpenerwaard, 100 jaar plaatselijke geschiedenis*.
- Kroon, M. (2000), *Krimpenerwaardig, de geschiedenis van de Krimpenerwaard in woord en beeld*.
- Nieuwenhuis, M.J. en Schouten, C. (1971), *Krimpen aan de Lek in oude ansichten*, Zaltbommel
- Povée, H. (2004), *Tien eeuwen tussen Lek en IJssel: geschiedenis van de Lopikerwaard en de Krimpenerwaard*.
- Stenvert, R. e.a. (2004), *Monumenten in Nederland, deel Zuid-Holland*.
- Stichting Krimpenerwaard, *Monumenten in de Krimpenerwaard: in Haastrecht, Stolwijk, Vlist, Schoonhoven, Ammerstol, Bergambacht, Berkenwoude, Lekkerkerk, Krimpen aan de Lek, Krimpen aan den IJssel, Ouderkerk aan den IJssel, Gouderak: cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en objecten in beeld*
- Ven, G.P. van de (2004), *Mensen in een waard vol wind en water: geschiedenis van de Waterhuishouding in de Krimpenerwaard*.

Websites en archieven

- Topotijdreis.nl
- Beeldbank RCE, kadastrale minuut Krimpen (aan de Lek)
- Streekarchief Midden-Holland (bouwvergunningen en historische foto's)